закладами: Монографія. / В. І. Маслов, О. С. Бондар, К. В. Гораш – Тернопіль: Крок, 2012. 320 с.

5. Прес-центр ініціативи «Децентралізація влади». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:// decentralization.gov.ua/news/tag/match/byudzhet

УДК 336.2

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Вінницька О.А., канд.екон.наук, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Місцеві податки і збори є самостійним джерелом доходів місцевих бюджетів. Втім, місцеві податки та збори в Україні поки що не виконують функції щодо надання їм фінансової автономії. Як правило їх частка складає 1-4 % сукупних доходів місцевих бюджетів. Якщо порівняти з практикою західних країн інститут місцевих податків і зборів в Україні фактично залишається недієздатним. Прийняття Податкового кодексу стало суттєвим кроком у процесі розвитку системи місцевого оподаткування в Україні. Однак діюча на сьогодні в країні система місцевих податків і зборів не відповідає принципам Європейської хартії місцевого самоврядування, законодавчо закріплені місцеві податки і збори та їх ставки не враховують реальних можливостей платників податків, а отже, не виконують стимулюючої функції. Тому аналіз дослідження проблемних аспектів оподаткування місцевими податками і зборами набуває особливої актуальності в теперішніх умовах.

Місцеві податки та збори – це обов`язкові платежі, суми яких згідно із законодавством України встановлюються органом місцевого самоврядування на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці (села, селища, міста чи об`єднання сіл) та які зараховуються до її місцевого бюджету [5].

Законодавче врегулювання механізму місцевого оподаткування в Україні забезпечило необхідне правове поле для функціонування місцевих податків і

зборів, але створення повноцінного та фінансово самодостатнього інституту місцевого самоврядування неможливе без їх подальшого реформування.

Відповідно до ст.10 ПК України визначено, що до місцевих податків належать: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; єдиний податок; а до місцевих зборів належать: збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності; збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір [2].

Із прийняттям Податкового кодексу України справляють лише 5 місцевих податків і зборів. Це дозволяє частково підвищувати регулюючий потенціал податкової системи за рахунок скорочення переліку місцевих податків і зборів, але слід зауважити, що більшість з визначених у кодексі місцевих податків і зборів дублюють або об'єднують дію існуючих раніше, так, наприклад, туристичний збір є об'єднанням готельного та курортного зборів, а у зборі за місця для паркування транспортних засобів змінено елементи оподаткування.

Місцеві податки і збори необхідні для того, щоб місцеві органи влади мали можливість надавати послуги, рівень яких у населення асоціюється з обсягом сплачених податків. Кошти, зібрані на місцях використовуються більш ефективно, аніж виділені центральним урядом [4].

Звернемо увагу на те, що система місцевого оподаткування в Україні має певні недоліки, зокрема:

– незначна фіскальна роль місцевих податків і зборів;

– вузький перелік цих податків і зборів в порівнянні з іншими країнами;

– низька зацікавленість місцевих органів влади додатково залучати кошти від справляння місцевих податків і зборів;

– відсутність взаємозалежності між рівнем суспільних послуг, які надаються на певній території, із податковими зусиллями населення [1].

В Україні місцеве оподаткування поки що не виконує ні фіскальної, ні регулюючої функції, а є другорядним відносно державного оподаткування. Саме тому вітчизняна система місцевого оподаткування, потребує подальшого

розвитку у контексті зміцнення фінансових основ органів місцевого самоврядування [3].

Одним із напрямів перспективного розвитку системи місцевого оподаткування в Україні є дотримання певних наступних критеріїв:

ефективності – встановлений податок повинен приносити прибуток не менший, ніж адміністрування його збору, при цьому прибуток повинен бути максимально великим, щоб не допустити встановлення великої кількості податків. Другий критерій ефективності пов'язаний з економічною ефективністю. Майже всі податки впливають на розвиток підприємництва в регіоні. Надвисокі податки сприяють відтоку бізнесу з даного регіону. Практика засвідчує, що справляння податків максимально ефективне, коли від них складно ухилитися. Так, податок на нерухомість вважається ефективним, оскільки власники практично не можуть ухилятися від сплати цього податку;

справедливості – досить суб'єктивна характеристика. Застосовується такий критерій справедливості – за однакових обставин на платників податків має накладатися однаковий податок.

гнучкість – місцева податкова система повинна стимулювати розвиток пріоритетних сфер бізнесу в конкретному регіоні та гнучко реагувати на зміни в фіскальній та інфляційній політиці держави.

Таким чином перелічені критерії встановлення місцевих податків і зборів є основою для перспективного розвитку системи місцевого оподаткування в Україні.

Інформаційні джерела

1. Бондарук Т. Г. Місцеві фінанси: Навчальний посібник К.: ДП «Інформ.-аналіт. Агентство. 2013. 529 с.

2. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2016 р. / [Зубенко В. В. Самчинська І. В., Рудик А.Ю. та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження», USAID. К., 2017. 92 с.

3. Вінницька О.А. , Чвертко Л.А., Корнієнко Т.О. Міжбюджетні трансферти як інструмент бюджетного регулювання. *Економіка. Фінанси. Право.* № 10. 2018. С. 31-34.

4. Кучабський О.Г., Гончаренко М Розвиток системи місцевого оподаткування в Україні. URL: http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2012-3/doc/4/01.pdf

5. Податковий кодекс України від 02.12.10 URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/

УДК 332.14(075.8)

ФОРМУВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ОСНОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Дем'янишина О. А., канд.екон.наук,
доцент кафедри фінансів обліку та економічної безпеки
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

В останні кілька десятиліть у вітчизняній аграрно-економічній науці сформувався і продовжує розвиватися, поглиблюватися й набувати досконаліших сутнісних, організаційних і результативних рис послідовно інноваційний напрям науково-прикладних досліджень – розвитку сільських територій, еволюціонуючи поступово в його досконаліший аналог – сільський розвиток, який на сучасному етапі переформатування розглядається як розвиток територіальних громад [1].

Сучасний адміністративно-територіальний устрій повинен стати основою побудови нової моделі територіального управління, заснованої на засадах децентралізації, субсидіарності, балансу загальнодержавних інтересів з інтересами населення регіонів та територіальних громад, повсюдності місцевого самоврядування, спроможності й самостійності територіальних громад щодо вирішення питань місцевого значення [2].

Особливої вагомості набуває чітка ідентифікація поняття «територіальна громада», яка виступає базової категорії реформування місцевих органів влади